

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री मीरा खडका
माननीय न्यायाधीश श्री डम्बरबहादुर शाही
आदेश

०६९-WO-११४६

मुद्दा:-उत्प्रेषण।

काठमाडौं जिल्ला तिनथाना गा.वि.स. वडा नं.५ घर भई हाल काठमाडौं जिल्ला रीट
धापासी गा.वि.स. वडा नं.९ बस्ने राधेश्याम कार्की१ निवेदक

विरुद्ध

डम्बरबहादुर बस्नेतको छोरा भक्तपुर जिल्ला बालकोट गा.वि.स. वडा नं.६ घर
भई हाल काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं.३५ कोटेश्वर
साइबाबा गल्ली बस्ने नमस्ते खाद्य उद्योगका प्रो. शिवबहादुर बस्नेत१
युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड नयाँबजार, काठमाडौं१ विपक्षी
ऋण असुली न्यायाधीकरण कमलपोखरी, काठमाडौं१
मालपोत कार्यालय चाबहिल, काठमाडौं१

नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा ३२ र १०७(२) बमोजिम दर्ता हुन
आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य एवं आदेश यसप्रकार रहेको छ।

१. विपक्षी शिवबहादुर बस्नेतले मालपोत कार्यालय चाबहिल, काठमाडौंमा दर्ता कायम रहेको
काठमाडौं जिल्ला धापासी गा.वि.स. वडा नं.९(क) कि.नं.२५३ क्षेत्रफल १-०-०-०
जग्गा नमस्ते खाद्य भण्डारको प्रोपाइटरको हैसियतले राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक बानेश्वर शाखा
कार्यालयमा दृष्टिबन्धक राखी मिति २०५३।१२।७ मा रु.२८,४७,०७९।- ओभर

ड्राफ्ट कर्जा लिएकोमा ऐ. बैंकको उक्त ऋणको साँवा ब्याज तिर्न नसकेको कारण बैंकले ऋण असुली न्यायाधीकरण समक्ष ऋण असुली गराई पाउँ भनी विपक्षी शिवबहादुर बस्नेत उपर मुद्दा दायर गरेकोमा उक्त रकमको साँवा ब्याज तिर्नुपर्ने गरी ऐ. न्यायाधीकरणबाट मिति २०६२।१०।५ मा फैसला भई अन्तिम भएको अवस्थामा तोकिएको म्यादभित्र फैसला बमोजिम ऋण चुक्ता नगर्नु भएकोमा विपक्षीले धितो राख्नु भएको कि.नं.२५३ को जग्गा लिलाम बिक्री गर्नको लागि बोलपत्र आह्वान लिलाम मूल्याङ्कन निर्णय समेत भई लिलाम प्रक्रिया अन्तिम भई म निवेदकको नाममा रितपूर्वक लिलाम सकार गरी गराई मिति २०६५।३।३१ मा दा.खा. निर्णयसमेत भईसकेको थियो। विपक्षी शिवबहादुर बस्नेतले लिलाम बेरितको भएकोले बदर गरी पाउँ भनी ऋण असुल न्यायाधीकरणमा निवेदन गरेकोमा सो न्यायाधीकरणबाट निवेदन मागबमोजिम आदेश जारी गर्न नमिल्ने भनी आदेश भएको र उक्त आदेश उपर पुनः विपक्षीले मुलुकी ऐन, अ.वं.१७ नं. बमोजिमको निवेदन ऋण असुली पुनरावेदन न्यायाधीकरणमा गर्दा शुरु न्यायाधीकरणको मिति २०६४।१२।२२ को आदेश अन्यथा गर्नु परेन। कानुन बमोजिम गर्नु भनी आदेश भएको हुँदा विपक्षीले लिलाम प्रकृया बदर हुन सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा गरेको असाधारण अधिकार क्षेत्रको रिट निवेदनमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६६।३।२३ मा भएको फैसलामा ऋण असुली न्यायाधिकरणबाट भएको लिलाम प्रक्रियासमेत बदर हुने र पुनः लिलाम प्रकृयाको कार्यवाही अगाडी बढाउनु भनी आदेश भएको अवस्थामा विपक्षी मालपोत कार्यालयले विना बिना आधार कारण सम्मानित अदालतको फैसला आदेशलाई आफूखुश अपब्याख्या गरी मेरो नामको दर्ता नामसारी श्रेस्ता बदर गरी मिति २०६७।९।८ को निर्णयले पुनः विपक्षी शिवबहादुर बस्नेतको नाममा दर्ता कायम गरी लिलाम प्रकृयाको लागि रोक्का रहेको जग्गा विपक्षी मालपोत कार्यालयले मिति २०६९।१०।१९ मा फूकुवा गरिदिएको र सो जग्गा हाल विपक्षी युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको नाममा मिति २०६९।१०।२८ देखि रोक्का रहेकोले म निवेदकको नाउँमा दा.खा. नामसारी श्रेस्ता रहे भएको जग्गा प्रत्यर्थी नं.१ ले न्यायाधिकरणबाट फैसला भए उप्रान्त समयमा बैंकको रकम नबुझाएकोले विवादित जग्गा लिलाम भएको थियो र सम्मानित सर्वोच्च अदालतको फैसला बमोजिम पुनः लिलामको प्रक्रिया नै शुरु नहुदै यस सम्मानित अदालत समेतमा

मिति २०६६।३।२३ को फैसला उपरको पुनरावलोकन समेतको मुद्दा चलिरहेको अवस्थामा बिना कारण, आधार जग्गा फुकुवा हुँदा निवेदकको नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा १९, २७ समेतको मौलिक हकमा गम्भीर आघात परेको हुँदा विपक्षी मालपोत कार्यालय, काठमाडौँको मिति २०६७।९।८ को निर्णय, मिति २०६९।१०।१९ को रोक्का जग्गा फुकुवा गर्ने आदेश तथा मालपोत कार्यालयको मिति २०६९।१०।२८ को युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको नाममा रोक्का आदेश बदर गरी सम्मानित सर्वोच्च अदालतको मिति २०६६।३।२३ को फैसला बमोजिम विवादित जग्गाको सम्बन्धमा पूर्ववत यथावत रोक्का राख्ने गरी आदेश गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदनपत्र।

२. यसमा के कसो भएको हो ? निवेदकको माग बमोजिमको आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो ? आदेश जारी हुन नपर्ने कुनै कारण भए यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्याद बाहेक १५ दिनभित्र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत लिखित जवाफ पठाउनु भनी विपक्षी नं.३ र ४ लाई सूचना पठाई दिनु। निवेदकको माग बमोजिमको आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो ? यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाको म्याद बाहेक १५ दिनभित्र लिखित जवाफ लिई आफै वा आफ्नो प्रतिनिधि मार्फत उपस्थित हुन भनी विपक्षी नं.१ र २ लाई सम्बन्धित जिल्ला अदालत मार्फत सूचना पठाई लिखित जवाफ आएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमानुसार गरी पेश गर्नु भन्ने यस अदालतबाट मिति २०७०।०१।२२ मा भएको आदेश।
३. सम्मानित सर्वोच्च अदालतको फैसला बमोजिम पुनः लिलामी प्रकृया अगाडी बढाउने प्रकृत्यामा रहेको अवस्थामै वादी बैंकले न्यायाधिकरणको निर्णय सम्पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन भइनसकेको अवस्थामा विपक्षी ऋणी वादी बैंकमा आई बैंकको लेना बाँकी ब्याज हर्जाना इत्यादी मिनाहा गरी आपसी समझदारी बमोजिम कर्जा राफसाफ गर्नको लागि निवेदन गरे बमोजिम बैंकको जोखिम व्यवस्थापन समितिको मिति २०६८।०९।०७ मा बसेको पाँचौ बैठकले विपक्षी ऋणीको तर्फबाट बाँकी सम्पूर्ण साँवा र ब्याज बापत सो साँवा बराबरको रकम असुल गरी बाँकी ब्याज मिनाहा दिई कर्जा राफसाफ गर्ने भनी भएको निर्णय बमोजिम ऋणीले साँवा रु.१४,१७,७३६।१९ र ब्याज रु.१४,१७,७३६।१९ गरी जम्मा रु.२८,३५,४५२।३८ बैंकको शाखा कार्यालय बानेश्वरको स.के. खातामा

जम्मा गरेको भनी वादी बैंकबाट पर्न आएको निवेदन मुताविक प्रस्तुत मुद्दा कानून बमोजिम मिति २०६९।१०।१९ मा तामेलीमा राख्ने निर्णय आदेश भएको हो। यस न्यायाधिकरणबाट निवेदकको सम्पत्ति सम्बन्धी हकमा आघात पुऱ्याउने कुनै पनि कार्य भएको छैन। निवेदकको माग बमोजिमको आदेश जारी हुनु पर्ने होइन, रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भनी विपक्षी ऋण असुली न्यायाधिकरण, काठमाडौंको लिखित जवाफ।

४. मालपोत ऐन, २०३४ को दफा ८ ख(३) बमोजिम रोक्का राख्ने निकायबाट रोक्का फुकुवा गरी दा.खा. गरी दिने व्यहोराको पत्र अनुसार मिति २०६५।०३।३१ मा निवेदकका नाममा दा.खा. भएको दावीको कित्ता जग्गा पुनः सम्मानित श्री सर्वोच्च अदालतको मिति २०६६।०३।२३ मा भएको फैसलामा ऋण असुली न्यायाधिकरणबाट भएको लिलाम प्रकृयासमेत बदर हुने भनी भएको सम्मानित अदालतको फैसला बमोजिम नै निवेदकको दर्ता नामसारी श्रेस्ता बदर गरी मिति २०६७।०९।०८ को निर्णयले पुनः शिवबहादुर बस्नेतको नाममा यथावत कायम गरिएको र रोक्का राख्ने निकायबाट फुकुवा गर्न लेखि आए बमोजिम नै मिति २०६९।१०।१९ मा फुकुवा गरेको देखिन आएको हुँदा र युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको नाममा मालपोत ऐन, २०३४ को दफा ८ ख(३) बमोजिम रोक्का राखिएको उक्त जग्गा रोक्का राख्ने संस्थाबाट फुकुवाको लागि लेखि आएमा नियमानुसार फुकुवा हुने नै हुँदा उत्प्रेषणयुक्त परमादेशको आदेश जारी हुनुपर्ने होइन। रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने विपक्षी मालपोत कार्यालय, चाबहिलको लिखित जवाफ।
५. ऋण असुली न्यायाधिकरणबाट भएको लिलामी प्रकृया सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट भएको मिति २०६६।३।२३ को फैसलाले सम्पूर्ण कार्य बदर गरी शुन्य अवस्था भएको हुँदा उक्त फैसला बमोजिम विपक्षीका नाममा लिलामीबाट कायम हुन गएको कार्य बदर गरी मालपोत कार्यालय, चाबहिलबाट मेरा नाउँमा पूर्वत कायम भएको र म शिवबहादुर बस्नेतले राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको ऋण चुक्ता गरी जग्गा फुकुवा गराई हाल उक्त जग्गा युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड नयाँबजार काठमाडौंबाट कानून बमोजिम रोक्का रहेको छ। उक्त जग्गामा विपक्षीको कानूनी अधिकार नै नरहेको प्रष्ट छ। संविधान प्रदत्त सम्पत्ति सम्बन्धी अधिकारको हकमा आघात नै नभएको अवस्थामा रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भनी विपक्षी नमस्ते खाद्य उद्योगका प्रो.

शिवबहादुर बस्नेतको लिखित जवाफ ।

६. युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको मुख्य उद्देश्य कोही कसैलाई नियम कानूनको परिधीमा रही जोसुकैलाई ऋण प्रवाह गर्नु हो। यसै सिलसिलामा निज शिवबहादुर बस्नेतको नाममा मालपोत कार्यालय, चाबहिलमा दर्ता श्रेस्ता कायम रहेको कही कतैबाट रोक्का नभएकोमा साविक काठमाडौं जिल्ला, धापासी गा.वि.स. वडा नं.९(क) कि.नं.२५३ को क्षेत्रफल १-०-०-० (रोपनी) जग्गा र सो जग्गामा बनेको घर समेत फिल्ड जाँच गरी सोको मूल्याङ्कनको आधारमा यस संस्थाबाट निजको नाममा रहेको हाल काठमाडौं जिल्ला, धापासी गा.वि.स. वडा नं.९ कि.नं.१७५ को क्षेत्रफल ५००.८० वर्गमिटरको घर जग्गा धितोमा राखी ऐन, कानून बमोजिम निजलाई ऋण प्रवाह गरी सो जग्गा रोक्का गरिएको हो। निज शिवबहादुर बस्नेतलाई यस संस्थाबाट धितोमा राखेको जग्गाबापत निजलाई दिएको ऋण कर्जामा कुनै विवाद छैन। ऋण कर्जाको लेनदेन कारोबार केवल निज शिवबहादुर बस्नेतको निजी एकलौटी हक भोगमा रहे भएको धापासी गा.वि.स. वडा नं.९ को कि.नं.१७५ को क्षेत्रफल ५००.८० वर्गमिटरको घर जग्गामा विपक्षी निवेदक राधेश्याम कार्कीको कुनै हक, भोग लगायत श्रेस्ता पुर्जाबाट साविक निजको संलग्नता नदेखिँदा निजले यस संस्थालाई विपक्षी बनाई दायर गरेको रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भनी विपक्षी युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड काठमाडौंको लिखित जवाफ ।
७. नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ यस इजलाससमक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनमा निवेदक तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सुरेन्द्र कुमार महतोले सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६६।३।२३ मा भएको आदेशमा ऋण असुली न्यायाधिकरणबाट भएको लिलाम प्रक्रियासमेत बदर हुने र पुनः लिलाम प्रक्रियाको कार्यवाही अगाडी बढाउनु भनी उल्लेख भएको देखिन्छ। यस्तो अवस्थामा विपक्षी मालपोत कार्यालयले सम्मानित अदालतको आदेशलाई अपब्याख्या गरी रिट निवेदकको नामको दर्ता नामसारी श्रेस्ता बदर गरी मिति २०६७।९।८ को निर्णयले पुनः शिवबहादुर बस्नेतको नाममा दर्ता कायम गरी लिलाम प्रक्रियाको लागि रोक्का रहेको जग्गा विपक्षी मालपोत कार्यालयले मिति २०६९।१०।१९ मा फूकुवा गरिदिएको र सो जग्गा हाल विपक्षी युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको नाममा

मिति २०६९।१०।२८ देखि रोक्का रहेको देखिन्छ। यसरी सम्मानित अदालतको फैसला बमोजिम पुनः लिलामको प्रक्रिया नै शुरू नहुदै रोक्का जग्गा फुकुवा गरी विपक्षी युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको नाममा रोक्का राख्ने कार्यले मेरो मौलिक हकमा आघात परेको हुँदा विपक्षी मालपोत कार्यालय, काठमाडौँको मिति २०६७।९।८ को निर्णय, मिति २०६९।१०।१९ को रोक्का जग्गा फुकुवा गर्ने आदेश तथा मालपोत कार्यालयको मिति २०६९।१०।२८ को युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको नाममा रोक्का उत्प्रेषणको आदेश द्वारा बदर गरी पाउँ भनि गर्नुभएको वहस सुनियो।

८. यसैगरी विपक्षी शिवबहादुर बस्नेतको तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री बालकृष्ण नेउपानेले शिवबहादुर बस्नेतले राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको ऋण चुक्ता गरी जग्गा फुकुवा गराई हाल उक्त जग्गा युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड नयाँबजार काठमाडौँबाट कानून बमोजिम रोक्का रहेको छ। उक्त जग्गामा रिट निवेदकको कानूनी अधिकार छैन। संविधान प्रदत्त सम्पत्ति सम्बन्धी अधिकारको हकमा आघात नै नभएको अवस्थामा रिट जारी हुनु पर्ने होइन। निवेदन खारेज गरी पाउँ भनी गर्नु भएको वहस सुनियो।
९. अर्का विपक्षी मालपोत कार्यालय, चाबहिलसमेतको तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका सह-न्यायाधीवक्ता श्री देवराज ज्ञवालीले ऋणीले साँवा र ब्याजको रकम बैंकको खातामा जम्मा गरेको भनी बैंकबाट पर्न आएको निवेदन मुताविक मिति २०६९।१०।१९ मा मुद्दा तामेलीमा राख्ने निर्णय ऋण असुली न्यायाधिकरणबाट भएको हो। कानून बमोजिम भए गरेको काम कुरा उत्प्रेषणको आदेश बाट बदर हुनु पर्ने होइन। रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भनी गर्नुभएको वहससमेत सुनियो।
१०. निवेदक तथा विपक्षीहरूको तर्फबाट प्रस्तुत भएको वहस जिकीर तथा मिसिल संलग्न कागज प्रमाणहरूका आधारमा निवेदकको माग बमोजिम उत्प्रेषणको आदेश जारी हुनुपर्ने हो वा होइन? भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने हुन आयो।
११. सो तर्फ विचार गर्दा विवादित काठमाडौँ जिल्ला धापासी गा.वि.स. वडा नं.९(क) कि.नं.२५३ को १-०-०-० जग्गा शिवबहादुर बस्नेतको नाममा दर्ता रहेको मिसिल संलग्न जग्गा धनी दर्ता प्रमाणपुर्जाको प्रतिलिपीबाट देखिन्छ। उक्त कि.नं.२५३ को

जग्गासमेत धितो राखी शिवबहादुर बस्नेतले ओ.डि. कर्जाबापत रु.२८,४७,०७९।- लिई मिति २०५३।१२।७ गते मालपोत कार्यालय, चाबहिलबाट र.नं.४७३७ बाट राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक शाखा कार्यालय, बानेश्वरको नाममा धितो बन्धक पारित गरिदिएको देखियो। शिवबहादुर बस्नेतले लिएको उक्त ओ.डि. कर्जाको साँवा ब्याज भाखाभिन्न नदिएकाले ओ.डि. कर्जाको साँवा ब्याज भराई पाउँ भनी राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक शाखा कार्यालय, बानेश्वरले शिवबहादुर बस्नेत उपर ऋण असुली न्यायाधीकरण काठमाडौंसमक्ष निवेदनपत्र दिएको देखिन्छ। ऋण असुली न्यायाधीकरण काठमाडौंबाट प्रतिवादी नमस्ते खाद्य भण्डारका प्रोप्राइटर शिवबहादुर बस्नेतले आफ्नो नाममा दर्ता कायम भएको काठमाडौं जिल्ला धापासी गा.वि.स. वडा नं.९क स्थित कि.नं.२५३ को १-०-०-० जग्गासमेत दृष्टिबन्धक लिखत वादी राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको नाउँमा पारित गरी वादी बैंकबाट लिएको ओभर ड्राफ्ट कर्जा रु.२८,४७,०७९।- र सोको ब्याजसमेत गरी जम्मा रु.१,११,९५,०२८।११ ऋणी शिवबहादुर बस्नेतको धितोमा रहेको जेथा लिलाम बिक्री गरी वादी बैंकलाई दिनुपर्ने ठहर्याई मिति २०६२।१०।५ को फैसला देखिन्छ। सो फैसला कार्यान्वयन गर्ने क्रममा ऋण असुली न्यायाधीकरणले शिवबहादुर बस्नेतको नाम दर्ताको काठमाडौं जिल्ला धापासी गा.वि.स. वडा नं.८ कि.नं.२५३ को १-०-०-० जग्गा लिलाम बिक्रीमा राख्दा बोलपत्र दाताहरूमध्ये रिट निवेदक राधेश्याम कार्कीको बोल अंक सबैभन्दा बढी भएको हुँदा रोकका फुकुवा गरी लिलाम सकारकर्ता राधेश्याम कार्कीका नाउँमा नामसारी दा.खा. गरिदिनू भनी मालपोत कार्यालय काठमाडौं चाबहिलमा लेखि पठाइदिनु भनी मिति २०६५।१।१२ मा आदेश भएको देखिन्छ। विवादित कि.नं.२५३ को जग्गा राधेश्याम कार्कीका नाममा दा.खा. दर्ता गरिदिने गरी मिति २०६५।३।३१ मा मालपोत कार्यालय, चाबहिलबाट टिप्पणी आदेश भएको मिसिल संलग्न मालपोत कार्यालय, काठमाडौंको मिसिलबाट देखियो।

१२. रिट निवेदक शिवबहादुर बस्नेतले विपक्षी ऋण असुली न्यायाधीकरण काठमाडौंसमेत उपर मेरो जग्गा अवमूल्याङ्कन गर्ने गरी मिति २०६४।१०।२३ मा भएको मूल्याङ्कन निर्णय तथा सो निर्णयका आधारमा तह-तह हुँदै मिति २०६५।३।३१ मा विपक्षी राधेश्याम कार्कीले मालपोत कार्यालय, काठमाडौं चाबहिलबाट विवादित कि.नं.२५३ को जग्गा आफ्नो नाममा दा.खा. निर्णय गराएको निर्णय पर्चा लगायत डाँक लिलाम

लगायतका सम्पूर्ण काम कारवाही उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी पाउँ भनी यस अदालतमा ०६५-WO-०१८१ को उत्प्रेषण रिट निवेदन दिएको देखिन्छ। उक्त रिट निवेदनमा यस अदालतबाट " ऋण असुली न्यायाधिकरण काठमाडौंको मूल्याङ्कन समितिबाट निवेदन दावीको कि.नं.२५३ को जग्गा सम्बन्धमा गरिएको मिति २०६४।१०।२३ को मूल्याङ्कन मुचुल्का, सोही आधारमा गरिएको मिति २०६४।११।१४ को लिलाम सम्बन्धी गोरखापत्रमा प्रकाशित सूचना, मिति २०६४।१२।१९ को बोलपत्र, विपक्षी राधेश्याम कार्कीको नाममा लिलाम सकार गराई दिने गरी भएको मिति २०६५।१।५ को आदेश एवं सो अनुरूप निजको नाउँमा दा.खा. दर्ता गरिदिने गरी मालपोत कार्यालय चाबहिलबाट मिति २०६५।३।३१ मा भएको दा.खा. दर्ता निर्णय एवं उपरोक्त कार्यहरू सदर गर्ने गरी भएको ऋण असुली पुनरावेदन न्यायाधिकरण, काठमाडौंको मिति २०६५।४।२८ को आदेश प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त विपरीत भै त्रुटीपूर्ण देखिँदा उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी दिएको छ। अब निवेदन दावीको कि.नं.२५३ को जग्गाको प्रचलित मूल्य कायम गर्ने सम्बन्धमा अपनाउनुपर्ने सिद्धान्तका आधारमा पुनः मूल्याङ्कन गरी कानूनले निर्धारण गरेको प्रकृया अनुसरण गरी लिलामी प्रकृया अगाडी बढाई बैंकको बिगो भराउनेतर्फ कारवाही अगाडी बढाउनु भनी विपक्षी ऋण असुली न्यायाधीकरण, काठमाडौंका नाममा परमादेशको आदेशसमेत जारी गरिदिएको छ " भनी मिति २०६६।३।२३ मा आदेश (फैसला) भएको पाइन्छ। उक्त मिति २०६६।३।२३ को आदेश सर्वोच्च अदालतबाट स्थापित नजिर र कानूनी सिद्धान्त प्रतिकूल भएकोले पुनरावलोकन गरी पाउँ भनी राधेश्याम कार्कीको यस अदालतमा ०६९-RV-००२७ निवेदनपत्र परेकोमा " यस अदालतको संयुक्त इजलासबाट मिति २०६६।३।२३ मा भएको फैसलामा न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ११ को उपदफा १ को खण्ड ख को अवस्था विद्यमान नदेखिँदा निवेदन माग बमोजिम प्रस्तुत मुद्दा पुनरावलोकन गरी हेर्ने निस्सा प्रदान गर्न मिलेन। कानून बमोजिम गर्नु " भनी मिति २०७०।४।९ मा आदेश भएको पाइयो।

१३. ऋण असुली न्यायाधीकरण, काठमाडौंले सर्वोच्च अदालतको फैसला बमोजिम यस न्यायाधीकरणको च.नं.११२१ मिति २०६५।१।१२ को पत्र बमोजिम भएको दा.खा. बदर गरी सो जग्गा पुनः रोक्का राखी सोको जानकारी यस न्यायाधीकरणलाई पठाई

दिनु भनी च.नं.२६० मिति २०६७।७।१० को पत्र मालपोत कार्यालय, चाबहिलका नाममा लेखेको देखिन्छ। ऋण असुली न्यायाधीकरणको च.नं.२६० मिति २०६७।७।१० को पत्र अनुसार राधेश्याम कार्कीको नाममा रहेको धापासी-९क कि.नं.२५३ को जग्गा शिवबहादुर बस्नेतका नाउँमा यथावत कायम राख्नुपर्ने भनी साविक धापासी गा.वि.स. वडा नं.९क कि.नं.२५३ क्षेत्रफल १-०-०-०, जग्गाधनी राधेश्याम कार्की खारेज भै हाल कायम हुने धापासी गा.वि.स. वडा नं.९ सि.नं. ९४६.२२ साविक कि.नं.१६८ हाल कि.नं.१७५ क्षेत्रफल ५००.८० हाल कायम हुने शिवबहादुर बस्नेत भनी मिति २०६७।९।८ मा मालपोत कार्यालय, चाबहिलबाट टिप्पणी आदेश भएको देखियो।

१४. ऋण असुली न्यायाधीकरण काठमाडौँबाट “ऋण असुली अधिकृतले सर्वोच्च अदालतको मिति २०६६।३।२३ को आदेश प्रचलित कानून बमोजिम कार्यान्वयन गर्नु गराउनु” भनी मिति २०६७।१०।२३ मा आदेश भएपश्चात राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको तर्फबाट कानून विभागका विभागीय प्रमुख सुनिलकुमार रेग्मीको मञ्जुरनामा लिई लवराज विष्टले “विपक्षी ऋणी वादी बैंकमा आई बैंकको लेना बाँकी ब्याज हर्जाना इत्यादी मिनाहा गरी आपसी समझदारी बमोजिम कर्जा राफसाफ गर्नका लागि निवेदन गरेबमोजिम बैंकको जोखिम व्यवस्थापन समितिको मिति २०६८।९।७ मा बसेको पाचौँ बैठकले विपक्षी ऋणीको तर्फबाट बाँकी सम्पूर्ण साँवा र ब्याजबापत सो साँवा बराबरको रकम असुल गरी बाँकी ब्याज मिनाहा दिई कर्जा राफसाफ गर्ने भनी भएको निर्णय र म्याद थप गर्ने सम्बन्धमा भएको बैंकको कर्जा असुली तथा पुनरसंरचना समितिको मिति २०६९।१०।१४ को ६५३ औँ बैठकले गरेको निर्णय बमोजिम ऋणीले साँवा रु.१४,१७,७२६।१९ र ब्याज रु.१४,१७,७२६।१९ गरी जम्मा रु.२८,३५,४५२।३८ बैंकको शाखा कार्यालय बानेश्वरको स.के. खातामा जम्मा गरेको भनी बैंकको शाखा कार्यालय, बानेश्वरको मिति २०६९।१०।१८ को पत्र प्राप्त भएकोले न्यायाधीकरणको उक्त निर्णय कार्यान्वयन गरिरहनु नपर्ने भएकोले निर्णय कार्यान्वयनको कारवाही रोकी मुद्दा तामेलीमा राखी विपक्षीसँग सम्बन्धित रोकका राखेको सम्पत्तिसमेत फुकुवा गरी पाउँ भनी ऋण असुली न्यायाधीकरण समक्ष मिति २०६९।१०।१९ मा निवेदन दिई सनाखतसमेत गरेको पाइन्छ। ऋण असुली

न्यायाधीकरण, काठमाडौँबाट “प्रस्तुत मुद्दा तामेलीमा राखी दिएको छ। यस मुद्दाबाट चल अचल सम्पत्ति रोक्का रहेको भए फुकुवाको लागि लेखि पठाइदिनु” भनी मिति २०६९।१०।१९ मा आदेश भएको र सो आदेशानुसार ऋण असुली न्यायाधीकरणको च.नं.९५८ मिति २०६९।१०।१९ को पत्रद्वारा विवादित साबिक कि.नं.२५३ हाल नयाँ नापी अनुसार कि.नं.१७५ को जग्गा फुकुवाको लागि मालपोत कार्यालय, चाबहिलमा पत्राचार भएको पाइयो।

१५. यसरी उल्लेखित माथि विवेचित तथ्यहरूबाट ऋण असुली न्यायाधीकरण काठमाडौँबाट भएको फैसला अनुसार गरिएको फैसला कार्यान्वयन अन्तर्गतको लिलामी प्रकृया यस अदालतबाट बदर भई शुन्यको अवस्थामा आएको देखियो। यस अदालतको मिति २०६६।३।२३ को आदेश (फैसला) उपर यी रिट निवेदकले पुनरावलोकनको निवेदन दायर गर्दासमेत अनुमती नदिने गरी आदेश भएको अवस्थामा मिति २०६६।३।२३ को यस अदालतको आदेश अन्तिम रहेको पाइयो। लिलाम प्रकृया नै बदर भईसकेको अवस्थामा बदर भएको प्रकृयाको आधारमा लिलाम सकार गरेको कार्य वैध हुने देखिदैन। लिलाम बदर भएको अवस्थामा ऋण असुली न्यायाधीकरणको फैसला कार्यान्वयन भएको मान्न मिलेन। फैसला कार्यान्वयन नहुँदैको अवस्थामा विपक्षी शिवबहादुर बस्नेतले आफूले तिर्न, बुझाउन बाँकी रहेको रकम बैंकलाई तिर्न बुझाउन सक्ने नै देखियो। ऋणीले आफूले बुझाउनुपर्ने रकम बुझाएपछि निजको सम्पत्ति रोक्का राख्नुपर्ने अवस्था रहँदैन। बैंकले आफ्नो लेना ऋणीले बुझाइसकेको भनी निवेदन दिई सनाखत समेत गरिदिएको र सो आधारमा न्यायाधीकरणबाट ऋणीका नाउको रोक्का रहेको जग्गा फुकुवा गर्ने गरेको आदेश कानून बमोजिम नै भए, गरेको देखियो। यस अदालतबाट लिलाम प्रकृया बदर भई फैसला कार्यान्वयन शुन्यमा पुगेको अवस्थामा यी रिट निवेदकको नाममा ऋण असुली न्यायाधीकरण काठमाडौँबाट “मालपोत कार्यालय, चाबहिलको मिति २०६५।३।३१ को दा.खा. दर्ता निर्णय एवं मिति २०६५।४।२८ को आदेश उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर भएकोले सूचना प्रकाशित भएका मितिले बाटाका म्याद बाहेक ७ दिनभित्र जग्गा लिलाम सकारका लागि न्यायाधीकरणमा जम्मा गर्नुभएको रकम फिर्ता लिन आउनु” भनी मिति २०६७।११।२० मा नै राष्ट्रिय स्तरको दैनिक पत्रिका गोरखापत्रमा सूचना प्रकाशित भएको पाइन्छ। सो सूचनालाई यी रिट निवेदकले

मौकामा नै बदर गराउन सकेको पाइदैन।

१६. उपरोक्त आधार प्रमाणहरूबाट मालपोत कार्यालय, चाबहिलको मिति २०६७।९।८ को दा.खा. बदर निर्णय, जग्गा फुकुवा गर्ने ऋण असुली न्यायाधीकरणको मिति २०६९।१०।१९ को आदेश र युगान्तर बचत तथा ऋण सहकारीको नाममा रोक्का राख्ने मालपोत कार्यालयको मिति २०६९।१०।२८ को निर्णय बदर गरी पाउँ भन्ने निवेदकको माग बमोजिमको आदेश जारी गर्नु परेन। अतः प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ। दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत : सुदिपकुमार भट्टराई

कम्प्यूटर अपरेटर : हर्क माया राई

इति संवत् २०७५ साल आषाढ २० गते रोज ४ शुभम् ।